

Kaupunkitutkimuksen päivät 2026 – Työryhmä1

Yhteisöllisyys kaupungeissa – kohtaamisen paikat ja tilat hyvinvoinnin tukena

SESSIO 1

Practicing Hope in a Declining Neighbourhood: Community-Making and Grassroots Social Practices in Mäntyluoto in Western Finland

Jaanika Kingumets, Tampere University

Places undergoing long-term socioeconomic decline are often described primarily through narratives of loss, emptiness, and disappearing futures. Yet ethnographic attention to everyday life in such places can reveal efforts to sustain sociality and generate new forms of community. This article examines how hope is articulated and practiced in Mäntyluoto, a former industrial coastal neighbourhood in Western Finland experiencing depopulation, ageing, and the erosion of social infrastructure. Drawing on qualitative fieldwork, the study explores grassroots initiatives and emergent forms of community-making that seek to “bring life back” to the neighbourhood through small-scale events, volunteering, and informal collaboration.

While many long-term residents interpret the neighbourhood’s growing emptiness as the loss of livelihoods, services, and shared futures, a small but notable influx of new residents – attracted by affordability, proximity to nature, and lifestyle opportunities – introduces alternative ways of valuing and imagining the place. Accepting infrastructural scarcity as a given, these residents invest in practices that create temporary and experimental spaces of encounter. Through such initiatives, residents partially “fill in” the perceived emptiness of the neighbourhood and negotiate different temporal orientations toward the place’s past, present, and future.

Rather than assuming a singular form of hope, the article asks what kinds of hopes emerge through these practices of community-making and how they are sustained under conditions of prolonged decline. In dialogue with Jonathan Lear’s concept of radical hope, the analysis considers whether grassroots initiatives cultivate fragile yet meaningful engagements with possible futures in a context where established developmental trajectories have largely collapsed.

Collaborative housing as adaptive social infrastructure in the neighbourhood - A Case Study of Hamburg, Germany

Inga Strauss, VTM, Helsingin yliopisto

Collaborative housing (CH) in its various forms is an alternative housing model that seeks to create a village within a city; however, its role in shaping the community in the wider neighbourhood remains under-researched (Fedrowitz & Ache, 2012). CH projects are primarily initiated, designed, financed,

and managed by the residents according to their own needs. Diverse, shared spaces meant to foster the project's internal community are often emphasized. However, some CH residents want to go even further. They aim to build community beyond their private premises by opening these semi-public spaces and other services up for the whole neighbourhood.

Based on a qualitative case study of six housing projects in Hamburg, this study explored what motivates residents of collaborative housing to engage with their neighbourhood and how the legal-political frameworks of local institutions support them. These motivations are assessed using a model by Clitheroe et al. (1998) that contextualizes the relationship between the environment and behavior. Local governance is important in enabling these experimental housing forms. Hamburg, the "co-housing capital" of Germany, offers practical examples of how CH is incorporated into urban housing planning.

The results reveal that various factors, such as the neighborhood's social context, residents' positive attitudes, group management skills, and inclusive design choices, ease neighbourhood engagement. Most importantly, however, the results showed that CH can create spontaneous, adaptable social infrastructure in the city simply by designing various semi-open common spaces and by bringing community-oriented people into proximity with one another. This knowledge is crucial for cities seeking to develop neighbourhood communities. CH can complement more rigid top-down planning by bringing the social closer to the material.

Tiivistyvät kaupungit ja ikääntyvä väestö – kaupunkiympäristön muutos ikääntyneiden kokemana

Ira Verma, Arkkitehtuurin laitos Aalto yliopisto

Phâmela Alves, Rakennetun ympäristön laitos, Aalto yliopisto ja Graduate Program in Urban Management, Pontifícia Universidade Católica do Paraná, Curitiba, Brasil;

Liisa Horelli, Rakennetun ympäristön laitos Aalto yliopisto

Sirkku Wallin, Rakennetun ympäristön laitos Aalto yliopisto

Kaupunkisuunnittelu on viime vuosikymmeninä painottanut keskustojen intensiivistä tiivistämistä, laajentamista ja palveluverkon keskittämistä. Samanaikaisesti väestön ikääntyminen ja hoivan tarpeen kasvu muodostavat yhteiskunnallisen haasteen. Laitoshoito on usein kallista ja niukasti resursoitua, minkä seurauksena iäkkäät ihmiset pääsääntöisesti asuvat itsenäisesti omilla kodeissaan. Koska hoivapolitiikka painottaa tällä hetkellä kotona ikääntymistä (ageing in place) (He ym., 2025), arjen infrastruktuuri (Gilroy & Booth, 1999) — mukaan lukien asuminen, liikkuminen, puistot, yhteisöllisen toiminnan tilat ja palvelut — muodostuu kriittisen tärkeäksi paitsi ikääntyneille myös kestäväen hoivajärjestelmän osaksi.

Kaupunkien uudistaminen muuttaa merkittävästi sekä fyysistä että sosiaalista infrastruktuuria. Naapurustoissa pitkäaikaiset asukkaat — erityisesti ikääntyneet — saattavat kokea vaikutusvaltansa heikkenevän omassa yhteisössään (Kelley ym., 2018, s. 58). Pitkä asumishistoria tarkoittaa usein syvää ympäristön tuntemusta. Eleyt kokemukset rikastavat, mikä tavallisesti vahvistaa paikkaan kiinnittymistä. Tutut ympäristöt voivat osittain lieventää ikääntymisen vaikutuksia. Siksi asuinalueiden uudistamis- ja tiivistämishankkeiden tulisi vahvistaa tekijöitä, jotka lisäävät nykyisten asukkaiden viihtyvyyttä, kiintymystä asuinalueeseen ja halua asua siellä jatkossakin (Verma, 2024).

Esityksemme tutkimusongelmana on, miten ikääntyneet kokevat kaupunkiympäristön uudistamisen. Väitämme, että iäkkäät asukkaat, joilla on laaja paikallistuntemus ja kokemukseen perustuva asiantuntemus, voivat osaltaan vaikuttaa asuinalueidensa tulevaisuuden muotoutumiseen. Tutkimusaineistona on käytetty Vantaan kaupungin viihtyisyys ja turvallisuuskyselyiden sekä asukasbarometrin tietoja vuosilta 2020-2024. Tutkimuksen tulokset julkaistaan artikkelissa (tulossa), jossa tarkastellaan kaupunkien uudistamisen kokemuksia ja vaikutuksia ikääntyneiden näkökulmasta.

Gilroy, R., & Booth, C. (1999). Building an infrastructure for everyday lives. *European Planning Studies*, 7(3), 307–324. <https://doi.org/10.1080/09654319908720520>

He, Y., Hadjri, K., Woolley, H., & Xiong, J. (2025). Towards ageing-in-place in China: the importance of neighbourhood outdoor spaces. *Humanities and Social Sciences Communications*, 12(1), 1560. <https://doi.org/10.1057/s41599-025-05882>

Verma, I. (2024). Ikääntyvät lähiöt – Matinkylä asukkaiden kokemana, *Yhdyskuntasuunnittelu*. *Yhdyskuntasuunnittelu*, 61(2). <https://journal.fi/yhdyskuntasuunnittelu/article/view/129149/90218>

”Roskiksella kävin joka päivä”

– Kerrostalokorttelin sosiaalis-materiaaliset tarjoumat ikääntyvälle asukkaalle

Maija Mäki, Riia-Eerika Nakkila, Anna Kirveenummi
KOKORA-hanke, Turun yliopisto
maija.j.maki@utu.fi

Tarkastelemme esitelmässä ikääntyvän kerrostaloasukkaan yhteisöllisyyden rakentumista ja kokemuksia sosiaalis-materiaalisten tarjoumien (affordances) ja käytäntöjen kautta (ks. Olsson ym. 2023). Esitelmän aineistona toimii ikääntyvän miehen kirjoittamat päiväkirjamerkinnot, joiden kautta hän pohtii omaa suhdettaan ympäristöönsä, naapureihin ja niihin yhteisöllisyyden muotoihin, joihin hän osallistuu tai päättää olla osallistumatta. Pohdimme esitelmässä ikääntyvän ihmisen urbaanin ympäristön aistimista ja siihen vaikuttamista ikääntyvän omin ehdoin. Esille nousevat pienet, sosiaalisiksi tulkittavissa olevat hetket, ajan kulun merkit ja muutoksen havainnointi ja siihen sopeutuminen. Pohdimme, miten aineistosta esille nousevat sosiaalis-materiaaliset tarjoumat voivat toimia uusia mahdollisuuksia avaavien kohtaamisten, sekä hyvinvoinnin ja hoivan lähteinä

(Kirveennummi ym. 2014). Entä millaisia rajoitteita ja esteitä sosiaalis-materiaaliset tarjoumat ja käytännöt saattavat luoda ikääntyvälle?

Esitelmä perustuu KOKORA-hankkeessa (2025–2027) koottuun aineistoon. Hankkeessa tutkitaan kohtauksia kodin rajoilla neljän eri aikoina rakentuneen turkulaisen lähiön ja asuinkorttelin kautta. Esitelmässä käytetty aineisto on peräisin Turun Runosmäestä.

Aukiot osallisuuden ja yhteisöllisyyden tiloina

Tuulikki Peltomäki, Helsingin yliopisto, Kaupunkitutkimuksen ja suunnittelun maisteriohjelma

Pro gradu -tutkielma tarkastelee aukioiden roolia osallisuuden ja yhteisöllisyyden tiloina. Tapaustutkimuksena käsitellään Helsingin Kannelmäen aukioita Helsingin lähiöiden kaupunkisuunnittelun kontekstissa.

Helsingin kaupunki on viime vuosina edistänyt erilaisia uudistuksia ja täydennysrakentamista lähiöihin sijoittuvilla kaupunkiuudistusalueillaan, joista yksi on Kannelmäen alue. Myös alueiden aukiot ovat paikoin uudistusten ja muutosten kohteina. Tutkimus liittyy tähän ajankohtaiseen kokonaisuuteen ja tarkastelee millaisia muistoja, merkityksiä ja yhteisöllisyyden kokemuksia Kannelmäen aukiot tuottavat alueen asukkaille ja toimijoille sekä siihen miksi aukioilla viihdytään tai miksi ei.

Tutkimusaineisto pohjautuu etnografiseen aineistoon, joka kerätään vuoden 2026 kevään aikana toteutetuista haastatteluista ja havainnoinneista Kannelmäen aukioilla. Lisäksi analyysissa hyödynnetään Helsingin kaupungin aineistolähteitä, kuten aiempia asukaskyselyjä. Aineistoa täydennetään maastossa valokuvilla sekä karttamerkinnoilla, jotka auttavat dokumentoimaan aukioiden elämää tarkemmin. Teoreettinen viitekehys selvittää taustaa sille, miten aukiot voivat toimia merkitysten, yhteisöllisyyden ja yhteisön identiteetin rakentumisen paikkoina.

Tutkimus tuo yhteen etnografisen aineiston sekä suunnittelukontekstin. Teoreettinen viitekehys tarkastelee julkisen tilan, osallisuuden, placemakingin ja paikkasuhteen käsitteitä sekä sitä miten erilaiset käyttäjäryhmät kokevat julkisen tilan ja miten aukiot mahdollistavat yhteisöllisyyden rakentumista tai estävät sitä. Lisäksi tarkastellaan, millä periaatteilla lähiöiden eri aikakausien aukioita on suunniteltu. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, miten aukioiden merkitys rakentuu käyttäjien arjessa sekä tunnistaa keinoja yhteisöllisyyden edistämiseen aukioiden kehittämisessä sekä laajemmin lähiöiden kaupunkisuunnittelussa. Tulokset auttavat ymmärtämään, miksi jotkin aukiot muodostuvat merkityksellisiksi ja miten suunnittelua voidaan kehittää käyttäjälähtöisesti.

SESSIO 2

Osallistaminen julkisen taiteen suunnitteluun – yhteisöllisyyden rakentamista vai pseudo-kuulemista?

Taru Tähti, asiantuntija, LUT-yliopisto (tulee paikalle esittelemään)

Satu Parjanen, erikoistutkija, LUT-yliopisto

Anne Pässilä, erikoistutkija, LUT-yliopisto

Kestävä kaupunkikehitys on keskeinen osa YK:n kestävän kehityksen tavoitetta 11, joka keskittyy tekemään kaupungeista osallistavia, turvallisia, kestäviä ja elinvoimaisia. Kaupunkisuunnittelussa kansalaisten osallistuminen tunnustetaan yhdeksi kestävyuden kriteeriksi, koska se voi edistää innovaatioita, vahvistaa suunnittelun vaikuttavuutta ja tukea kestävien arjen käytäntöjen syntyä yhteisöissä.

Julkisen taiteen on noussut yhä merkittävämmäksi välineeksi kaupunkikehittämisessä. Julkisella taiteella tarkoitetaan avoimissa ulko- ja sisätiloissa olevaa taidetta, joka voi olla pysyvää tai väliaikaista ja muodoltaan esim. kuva-, ääni- tai valotaidetta. Julkisen taiteen katsotaan parantavan rakennetun ympäristön laatua ja lisäävän kaupunkialueiden vetovoimaisuutta. Se on myös keino vahvistaa yhteisöllisyyttä erityisesti silloin, kun asukkaat otetaan mukaan teosten suunnitteluun ja toteuttamiseen. Näin ollen julkisella taiteella voi olla merkittävä rooli kestävästä kaupunkikehityksen tavoitteiden saavuttamisesta.

Tutkimme asukkaiden osallistumista kuntien julkisen taiteen suunnitteluprosesseissa etsien vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Kuinka kunnissa osallistetaan asukkaita julkisen taiteen suunnitteluun? Mitä hyötyjä osallistumisella nähdään olevan? Millaiset haasteet hankaloittavat sitä?

Tutkimusaineisto on tuotettu LAB-ammattikorkeakoulun ja LUT-yliopiston ”Yhdyskuntataidetta – Monialaista prosessiosaamista julkisen taiteen ja yhdyskuntasuunnittelun yhteistyönä” -hankkeessa. Tutkimusaineisto kerättiin neljästä suomalaisesta kaupungista ja se pohjautuu kahdeksan asiantuntijan haastatteluihin. Aineistoa on täydennetty kuntien julkiseen taiteeseen liittyvillä dokumenteilla ja verkkoaineistoilla.

Tulosten mukaan kaupungeissa kuullaan asukkaita monin tavoin. Käytettyjä keinoja ovat esimerkiksi kyselyt, äänestykset, työpajat, keskustelutilaisuudet, kaupunkikävelyt, opastetut kierrokset ja osallistavat taideprojektit. Osallistamisen keinot eroavat toisistaan sen perusteella, onko kyse asukkaiden sopeuttamisesta asiantuntijoiden valmiisiin suunnitelmiin vai toimivatko asukkaat itse suunnittelijoina ja asiantuntijain mahdollistajina.

Asukkaiden kanssa tehtävä yhteissuunnittelu parantaa julkisen taiteen ja kaupunkisuunnittelun laatua sekä voi vahvistaa kuulluksi tulemisen ja joukkoon kuulumisen tunnetta ja paikallidentiteettiä. Osallistaminen voi myös palvella erilaisia kaupunkikehittämissä tavoitteita kuten kuntaliitoskunnan asukkaiden yhteishengen vahvistamista tai segregaaation vähentämistä.

Osallistamisen prosesseissa on kuitenkin edelleen haasteita esimerkiksi asukkaiden tavoittamisessa, viestinnässä, organisaatioiden välisessä yhteistyössä ja työn resurssoinnissa. Asukkaiden kanssa tehtävä yhteissuunnittelu vaatiikin uudenlaisia rakenteita ja pitkäjänteistä yhteistyötä. Julkisen taiteen suunnittelu ja toteuttaminen voisi lisätä aiempaa vahvemmin asukkaiden yhteisöllisyyttä, jos systemaattinen yhteissuunnittelu, jossa asukkaat nähdään rinnakkaisuunnittelijoina ja arjen ympäristön asiantuntijoina, rakentuisi selkeämmin osaksi kaupunkien vakituisia toimintatapoja.

Cultural Events as part of Urban Regeneration – The Motivation and Perceptions of the Producers of Events in Suburban Areas

Elmo Holopainen, Helsingin yliopisto

The research for a master's thesis focuses on the relation between suburban regeneration and local cultural actors. The case examples Kulttuuritila Merirasti in Helsinki and Til Vægs in Copenhagen are local actors that have had an impact on local planning trajectories. This especially in relation to the residents and their prospects on impacting the development of their own neighbourhood. By bringing people together cultural actors can affect the sense of belonging and also reduce prejudices between different groups. This can increase well-being in the area in general.

Kulttuuritila Merirasti in Meri-Rastila has succeeded in organising encounters with people from different backgrounds and demographics. Moreover this cultural actor occupied a local abandoned building that had significance for many residents in the Neighbourhood. The power of bringing people together is also demonstrated by a variety of collaboration.

Til Vægs has been successful in bringing art to the Lundtoftegade building estate in Nørrebro while activating its residents. Art is used as a method for reimagining resources, but also to change the public and local trajectories of the area. Some effects on municipal and state level policies have been felt in a very concrete way.

The cases are concrete examples of reimagining existing structures, as well as demonstrations of the relevance of collaboration. To my mind both of these factors are very important regarding the theme of hope. Hope is needed as an encouragement for action and change. Above examples can demonstrate how the residents' sense of community can be affected through culture, but also how the processes behind this can foster collaboration inside a city's organisation.

The role of local communities in governing urban sharing economies: perspectives from Sydney, Australia

Paikallisyhteisöjen rooli ja merkitys jakamistalouden kaupunkihallinnossa: havaintoja Sydneyn kaupungista

Inka Santala, väitöskirjatutkija, Helsingin yliopisto, inka.santala@helsinki.fi

Merkittävä osa kriittisestä kaupunkitutkimuksesta on keskittynyt ymmärtämään ja kuvaamaan urbaaniin jakamistalouteen linkittyviä uusliberalistisia hallintologiikkoja. Näihin lukeutuvat alustakapitalismiksi nimetyn talousjärjestelmän voittoa tavoittelevan luonteen moralisointi sekä kuluttajien aikaa ja omaisuutta tuotteistavan jakamispesun kyseenalaistaminen. Kritiikin osuvuudesta ja mahdollisesta paikkansa pitävyydestä huolimatta, tutkijoiden lannistavat katselmukset uhkaavat luoda osin vääristyneen vaikutelman kaiken talouspolitiikan sitoutumisesta ja selittymisestä olemassa olevien rakenteiden ja käsitysten kautta.

Urbaanin jakamistalouden kriittistä tutkimusperinnettä vasten, jakamisaktiivien ja paikallisyhteisöjen omat muotokerrat luovat mielenkiintoisen avauksen nykyistä toiveikkaampien kaupunkihallinnon muotojen määrittämiseksi. Yhteisöllistä jakamista tukevien tutkija-aktivistien puheissa kaupunkitilaan perustetut pyöränkorjaamot, kaupunkiviljelmät, työkalukirjastot ja käsityöpajat kuvautuvat sosiaalisesti innovatiivisina, urbaanin yhteistuotannon prosesseina. Näissä prosesseissa kaupunkilaisten on sanottu toimivan itseohjautuvina ja aktiivisina kaupunkitilan ja sen resurssien kanssatuottajina. Kauniista muotokerran muotoista huolimatta, tieteellinen näyttö näiden diskurssien performatiivisuudesta ja jakamiskäytänteiden sosio-spatiaalisista vaikutuksista kaupunkilaisten kokemaan taloudelliseen toimijuuteen ja muutoskapasiteetteihin on kuitenkin ollut puutteellista.

Väitöskirjatutkimuksessani pyrin osoittamaan yhteisöllisen jakamistalouden tosiasiallisesti moninaisen ja siten yhteiskunnalliselle murrokselle tilaa tekevän luonteen. Tämä mahdollistuu hyödyntämällä poliittisesta kaupunkimaantieteestä kumpuavaa relationaalista hallintoteoriaa jakamistalouden toimijoiden ja hallintotasojen välisten keskinäisriippuvuuksien esiin tuomiseksi. Näiden keskinäisriippuvuuksien välillä tietoisesti ja tiedostamatta käydyt eettiset neuvottelut on näin mahdollista uudelleen arvioida feministisessä talusmaantieteessä kehitetyn generatiivisen toisinluennan keinoin. Havainnollistaakseni tämän toisinluennan teoreettista ja yhteiskunnallista merkittävyyttä, ammennan tapausesimerkkejä Australian Sydneyssä toteuttamastani osallistuvasta toimintatutkimuksesta.

Tässä paperissa keskityn analysoimaan paikallisyhteisöille diskursiivisesti tuotettuja ja käytännössä annettuja rooleja, sekä koettuja merkityksiä osana jakamistalouden kaupunkihallintoa. Tulokset osoittavat, että lupaus ruohonjuuritason itseorganisoitumisesta jää osin lunastamatta ja paikallishallinnon tapa osallistaa kaupunkilaisia uhkaa vastuuttaa paikallisyhteisöjä enemmän kuin voimaannuttaa. Tästä huolimatta, ymmärrys jakamistalouden keskinäisriippuvaisuudesta ja keinot eettisten neuvottelujen uudelleen arvioimiseksi tekevät tilaa entistä jaetumman kaupunkihallinnon rakentamiseksi tässä ja nyt.

Väliaikaiskäyttö kestävän urbaanin teollisen kulttuuriperinnön voimavarana

Minna-Marjukka Kaikkonen, väitöskirjatutkija, historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen tohtoriohjelma (Juno), Turun yliopisto

Lähestyn esitelmässäni kaupungin yhteisöllisyyttä ja yhteisöllisyyden rakentumista teollisen kulttuuriperinnön näkökulmasta. Monet teolliset ympäristöt ovat muodostuneet osaksi kasvavaa kaupunkimaisemaa, jonka seurauksena teollisen kulttuuriperinnön erityispiirteet ja arkkitehtoniset arvot vaikuttavat sen rooliin kaupunkikehityksessä. Urbaania teollista kulttuuriperintöä (Urban Industrial Heritage) koskeva tutkimus keskittyy teollisten menneisyyden jälkien kulttuuriperintöprosesseihin kaupunkikontekstissa. Tutkimus yhdistetään vahvasti teollisten kaupunkiympäristöjen mukautuvaan ja kestäväan uusiokäyttöön, jonka prosesseissa tulisi käyttää paikallisen kulttuuriperinnön potentiaalia osallisuuden ja hyvinvoinnin parantamiseen sekä paikallisen identiteetin vahvistamiseen.

Tehdasrakennusten omaehtoinen kulttuurikäyttö jää usein väliaikaisiksi hankkeiksi kaupunkien kehityspaineiden vuoksi. Väliaikaiskäyttö tulisi nähdä kestäväna tapana suojella teollista kulttuuriperintöä paikallisen yhteisön osallistumismahdollisuuksien ja ruohonjuuritasolla tapahtuvan toiminnan kautta. Ennen kaikkea se tarjoaa keskeisillä paikoilla sijaitseviakohtuuhintaisia tiloja, toimien voimavarana luovalle työlle, harrastamiselle, pienyrittäjyydelle ja sosiaalisille kohtaamisille. Myös sen mahdollisuudet muuttua pysyväksi toiminnaksi tulisi huomioida laajemmin osana kaupunkikehitystä.

Tarkastelen väliaikaiskäyttöä sitä ylläpitävän yhteisön kulttuuriperintöprosessin kautta. Kulttuuriperintöprosessilla tarkoitan tiettyyn ajalliseen, paikalliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen kontekstiin kiinnittyvää menneisyyden jälkien tunnistamista, valitsemista ja merkityksellistämistä muistamisen kohteiksi ja yhteisöllisten identiteettien rakennusaineiksi.

Tutkimuskohteeni on Suomen Trikoo Oy:n vuonna 1953 Tampereen Onkiniemeen nylonsukkatuotantoa varten rakentama trikootehdas. Kilpaillakseen vahvemmin halpatuontia vastaan yritys siirsi vuonna 1984 sukkatuotantonsa Tornioon ja alkoi vuokrata tehtaan tyhjeneviä tiloja ulkopuolisille toimijoille. Tämän seurauksena tehtaasta muodostui vuosien saatossa vielä tänäkin päivänä toimiva kulttuuritehdas. Tehdasrakennus on suojeltu asemakaavassa ja odottaa mittavaa uskäyttöprosessia.

Aineistoni koostuu kulttuuritehtaan neljän nykyisen toimijan haastatteluista sekä toimijoille suoritetun kyselyn kahdestakymmenestä vastauksesta. Analysoin teollisen kulttuuriperinnön kokemuksellisuutta ja affektiivisuutta materiaalisuuden ja inhimillisen välisenä vuorovaikutussuhteena. Kysyn, millainen merkitys tehtaalla on kulttuuriyhteisölle, millaisia toiveita yhteisöllä on tehtaan tulevaisuuden suhteen ja miten väliaikainen käyttö tukee kestäväää kehitystä.

Organisoituminen asukastiloissa ja toivo paremmasta

Hannu Kurki, Maunula-Seura ry

Esitys tarkastelee Helsingin asukastalotraditiota, sen muutosta ja vaikutuksia asuinalueiden kehitykseen sekä nykyisiä haasteita. Siinä analysoidaan asukastaloja ylläpitäviä taustayhteisöjä, ylläpidossa tarvittavaa osaamista sekä toiminnasta kehkeytyneitä kehityskulkuja ja toiminnan vaikuttavuutta.

Helsingissä on erotettavissa kolme erilaista traditiota kaupunginosakohtaisten yhteisöllisten tilojen synnylle. Asukkaat ryhtyivät perustamaan 1990-luvun alun laman yhteydessä asukastiloja tyhjiin liiketiloihin. Erilaisten asukastilojen yhteisen tiedon tuottamiseksi ja etujen ajamiseksi syntyi asukastaloverkosto. Vuosaaren kaavoituksen yhteydessä 1990-luvun alussa syntyi Vuosaari-toimistossa idea yhdistää taloyhtiöiden erilliset kerhotilat yhteiskerhotiloiksi. Näiden hallinnointi tapahtuu kaupungin perustaman pysäköinti- tai palveluyhtiön kautta. Alueen taloyhtiöt rahoittavat vastikkeittensa kautta yhteiskerhotilojen ylläpidon. Näitä syntyi ensin Kallahden suunnittelun yhteydessä. Postipuiston 2020-luvulla rakentuvalla asuinalueella on perustettu yhteiskerhotilaksi Postivarikko. Sosiaalivirasto ryhtyi 2000- ja 2010-lukujen taitteessa perustamaan omia asukastalojaan. Ne siirtyivät hyvinvointialueiden perustamisen yhteydessä vuoden 2023 alussa Sotelta kaupunginkansliaan.

Nykyään asukkaiden itsensä organisoimia asukastiloja rahoitetaan Helsingin kaupunginhallituksen asukasosallisuuden yleisavustuksesta. Jaettavana on hieman yli miljoona euroa asukastilojen ylläpitoon ja tilojen koordinaattorien palkkaamiseen. Noin 25 yhdistystä sai rahaa tilojen ylläpitoon vuodelle 2026. Vertailun vuoksi Helsingin kaupunginosayhdistykset ry Helkaan kuuluu 68 kaupunginosayhdistystä.

Toivo on tärkeä teema. Kaupunginosayhdistykset voisi lajitella optimisteihin, jotka uskovat kykyynsä vaikuttaa alueensa parempaan tulevaisuuteen ja pessimisteihin, jotka kokevat olevansa uhreja. Toivo voi olla keskeinen tekijä alueen toimijoiden organisoituessa eri tilanteissa ja konteksteissa paremman tulevaisuuden saavuttamiseksi. Pessimismi taas estää tehokasta organisoitumista.

Helsingin kaupunginhallitus muutti avustuksenjakokriteerejä huhtikuussa 2025. ”Avustettavan toiminnan tavoitteena tulee olla asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien, yhteisöllisyyden, alueen viihtyisyyden ja vetovoiman parantaminen”. Lisäksi kriteereissä todetaan, että ”avustusten jakamisessa kiinnitetään huomiota avustuksen saajan yleishyödyllisyyteen, toiminnan vaikuttavuuteen sekä omavaraisuuteen”. Kaupungille raportoidaan kerran vuodessa asukastilatoiminnan vaikuttavuudesta. Tämä muodostaa kiinnostavan tietopohjan yhteisöllisten tilojen vaikutusten arvioinnille.